

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ

©2021 ДАВИДЧУК С. М.

УДК 338.28:338.43

JEL: L86; O33; Q16

Давидчук С. М. Диджиталізація як сучасний механізм управління фінансово-економічною діяльністю підприємств на сільських територіях

Цифрове підприємництво – створення цифрового бізнесу та впровадження цифрових технологій існуючими підприємствами – може сприяти тому, щоб це підприємництво стало більш інклюзивним. Мета статті – дослідити вплив диджиталізації на систему управління фінансово-економічною діяльністю підприємств; вивчити існуючу міжнародну практику запровадження диджиталізаційних процесів в управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, у тому числі на сільських територіях. Для здійснення цієї мети автором було поставлено та реалізовано низку завдань, а саме: аналіз міжнародних рамкових документів у сфері запровадження та поширення диджиталізаційних процесів на підприємствах, розташованих на сільських територіях; виявлення ключових передумов та заходів сприяння поширенню диджиталізаційних процесів у сфері управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, у тому числі на сільських територіях. У статті наведено результати авторського дослідження щодо сутності диджиталізації як сучасного механізму управління фінансово-економічною діяльністю підприємств на сільських територіях. Досліджено основні аспекти розвитку диджиталізації в діяльності сільськогосподарських підприємств. Виявлено заходи з підвищення рівня технологічного розвитку виробництва й управління діяльністю та фінансово-економічним станом підприємств на сільських територіях, а також з підвищення конкурентоспроможності. Результати наукового дослідження можуть бути використані в процесі подальшого наукового вивчення процесу цифровізації підприємництва на сільських територіях України.

Ключові слова: диджиталізація, підприємства на сільських територіях, продовольча та сільськогосподарська організація ООН, управління, програма цифрового розвитку підприємств.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-56-62>

Рис.: 2. Бібл.: 15.

Давидчук Сергій Миколайович – аспірант кафедри інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності, Поліський національний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)

E-mail: davudchuk@gmail.com

UDC 338.28:338.43

JEL: L86; O33; Q16

Davydchuk S. M. Digitalization as a Modern Mechanism for Managing the Financial-Economic Activities of Enterprises in Rural Territories

Digital entrepreneurship, which consists in creating a digital business and introducing digital technologies by various entrepreneurs, can help make existing entrepreneurship more inclusive. The article is aimed at examining the impact of digitalization on the system of management of financial-economic activities of enterprises; studying the existing international practice of introducing digitalization processes in the management of financial-economic activities of enterprises, including in rural territories. To achieve the aim, the author has set and implemented a number of tasks, namely: analysis of international framework documents in the sphere of introduction and spread of digitalization processes at the enterprises located in rural territories; identification of key prerequisites and measures to promote the spread of digitalization processes in the sphere of management of financial-economic activities of enterprises, including in rural territories. The article presents the results of the author's research on the essence of digitalization as a modern mechanism for managing the financial-economic activities of enterprises in rural territories. The main aspects of development of digitalization in the activity of agricultural enterprises are studied. The measures to increase the level of technological development of production and management of activities together with the financial-economic state of enterprises in rural territories, as well as to increase competitiveness, are identified. The results of scientific research can be used in the process of further scientific study of the process of digitalization of entrepreneurship in rural territories of Ukraine.

Keywords: digitalization, enterprises in rural territories, food and agricultural organization of the UNO, management, program of digital development of enterprises.

Fig.: 2. Bibl.: 15.

Davydchuk Serhii M. – Postgraduate Student of the Department of Innovative Entrepreneurship and Investment Activity, Polissia National University (7 Staryi Blvd, Zhytomyr, 10008, Ukraine)

E-mail: davudchuk@gmail.com

Цифрова трансформація кардинально змінює спосіб функціонування та організації бізнесу. Ця трансформація зумовлена прогресом нових цифрових технологій, таких як Інтернет речей, блокчейн, штучний інтелект, великі дані, хмарні обчислення, бездротові мережі наступного покоління тощо. Кожен з них забезпечується різким збільшенням обчислювальної потужності та одночасним

зниженням її вартості. Цифрове підприємництво не буде панацеєю для того, щоб зробити підприємництво більш інклюзивним, але державна політика може зіграти певну роль у вирішенні перешкод для створення цифрового бізнесу потенційними підприємцями з недостатньо представлених і неблагополучних груп. Разом із цим, політика відіграє певну роль у подоланні бар'єрів для цифрового підприємництва

за допомогою схем, що формують цифрові та підприємницькі навички, у тому числі за допомогою освіти, навчальних програм і сприяння рівному навчанню.

У сільському господарстві та харчовій промисловості цифрові технології швидко трансформують спосіб роботи людей, підприємств та урядів і вже приносять значні вигоди за рахунок зменшення витрат на інформацію, транзакції та нагляд. Багато країн вже розробляють і застосовують інноваційні способи використання цифрових технологій або розробляють цифрові аграрні стратегії. Такі стратегії сприяють вдосконаленню цифрової інфраструктури та розробці та застосуванню цифрових інструментів у сільському господарстві та сільській місцевості, а також намагаються подолати «цифровий розрив» між економіками, секторами чи особами, що мають різні можливості застосовувати нові технології.

Проблеми, з якими стикається світова продовольча та сільськогосподарська система, величезні. Сільському господарству доводиться створювати більше робочих місць у сільській місцевості, покращувати доходи та економічне зростання в селах, щоб сприяти викоріненню бідності. Сільське господарство та продовольча система також повинні відігравати важливу роль у сталому використанні біорізноманіття та природних ресурсів, а також у реагуванні на наслідки зміни клімату.

Як уже зазначалося, диджиталізація відіграє роль фактора, що стимулює розвиток підприємництва, у тому числі підприємств, зайнятих у сільськогосподарському виробництві. Усе вищенаведене обумовлює актуальність проведення даного дослідження.

Питанням впливу та поширення диджиталізаційних процесів на фінансово-економічну діяльність підприємств, у тому числі на сільських територіях, присвячено роботи багатьох дослідників, серед яких: Б. Карлссон, Р. Афрес, Е. Вільямс, Дж. Валендук, С. Сібер, Д. Курран, І. В. Стояненко, А. О. Лубенець, С. М. Шкарлет, І. В. Садчикова, О. М. Данчева, О. О. Конопліна, Д. А. Фещенко, Д. Савлук, О. Савицька, В. Салабай та інших [1–8; 10–15].

Наведена актуальність дослідження та стан висвітлення у наукових джерелах зумовили таку постановку його *мети*: вивчити існуючу міжнародну практику запровадження диджиталізаційних процесів у управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, у тому числі на сільських територіях.

Поставлена мета обумовила ряд *завдань*, на виконання яких направлено проведення дослідження:

- ✦ ідентифікація основних наслідків впливу диджиталізації на систему управління фінансово-економічною діяльністю підприємств на сільських територіях;
- ✦ аналіз міжнародних рамкових документів у сфері запровадження та поширення диджиталізаційних процесів на підприємствах;

- ✦ виявлення ключових передумов і заходів сприяння поширенню диджиталізаційних процесів у сфері управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, у тому числі на сільських територіях.

Цифрове підприємництво – створення цифрового бізнесу та впровадження цифрових технологій існуючими підприємцями – може мати потенціал для сприяння зростанню підприємництва більш інклюзивним. Недостатньо представлені групи населення в підприємстві могли б скоріше скористатися певними особливостями цифрових технологій для створення та зростання бізнесу, включаючи нижчі стартові витрати, необхідні для багатьох цифрових підприємств, і ширший доступ до зовнішніх ринків, пропонованих Інтернетом. Однак міжнародні опитування показують, що жінки, іммігранти, молодь та люди похилого віку недостатньо представлені серед цифрових підприємців в ЄС. Наприклад, за підрахунками, жінки запроваджували лише 15,6% цифрових стартапів у 2018 р., що лише трохи перевищує рівень 2016 р. (14,8%). Це значно нижче частки жінок серед підприємців. Ці прогалини зумовлені багатьма факторами, включаючи відсутність зразків цифрового підприємництва та відсутність цифрових навичок, що впливає на людей похилого віку та жінок. Більше того, кілька недавніх досліджень показують, що багато перешкод для створення бізнесу (наприклад, відсутність навичок, доступ до фінансів, малі та неефективні мережі) переносяться на цифрову економіку. Дані про використання комп'ютерів чітко показують, що жінки та люди похилого віку мають прогалини в базових цифрових навичках, як і деякі групи молоді. Ці бар'єри для підвищення кваліфікації посилюють перешкоди для стартового фінансування та мереж.

Цифрові технології можуть зробити значний внесок у сталий розвиток. Наприклад, цифрові програми можуть трансформувати та прогнозувати інтелектуальні кліматичні сільськогосподарські технології, які потребують інформації та знань і управляють різними цілями в сільськогосподарській продуктивності в умовах специфічних обмежень кліматичних змін. Потенціал великих масивів даних можна безпечно та відповідально використати для сталого розвитку [7].

При цьому слід відмітити, що цифрові технології можуть принести не лише значну користь суспільству, але й викликати певні занепокоєння. Різниця в рівні розвитку та застосування цифрових технологій, особливо між сучасним і натуральним господарством, швидко зростає. Проблеми конфіденційності та даних у цифровому сільському господарстві можуть погіршити довіру до технологій. Як і в усіх секторах економіки, існує потреба у прозорості та ясності щодо таких питань, як власність щодо даних, керування, конфіденційність, довіра та відповідальність.

Упровадження робототехніки та штучного інтелекту може бути корисним у сільськогосподарських секторах, які характеризуються низьким рівнем пропозиції робітників, але в інших країнах, зі значною кількістю робочої сили, може спричинити переміщення робочої сили, якщо працівники не адаптують своє ноу-хау та не спеціалізуються на нових завданнях. Це може створити значні проблеми в сільській місцевості, де продовольство та сільське господарство залишаються основним джерелом зайнятості, а навичок, необхідних для використання позитивного потенціалу диджиталізації, бракує [9].

Цифрова трансформація триває, впливаючи на багато аспектів повсякденного життя та змінюючи спосіб організації та управління виробництвом фірм. Ця трансформація зумовлена прогресом цифрових технологій, що стало можливим завдяки різкому збільшенню обчислювальної потужності та одночасному зниженню вартості обчислювальної потужності.

Багато країн уже розробляють або перебувають у процесі розробки цифрових сільськогосподарських стратегій, спрямованих на розробку та застосування інноваційних способів використання цифрових технологій. Такі стратегії сприяють покращенню цифрової інфраструктури та підвищенню грамотності, а також розробці та застосуванню цифрових інструментів у сільському господарстві та сільській місцевості. Втім, для сільського господарства трансформаційний потенціал цифрової стратегії полягає як у прийнятті та адаптації цифрових технологій, так і в їхньому майбутньому розвитку таким чином, щоб підтримувати системні вдосконалення та більш широкі цілі Порядку денного сталого розвитку на 2030 рік. Найважливішою складовою такої стратегії є сприятливе середовище – політика, установи, інформація, моніторинг та інші суспільні блага, завдяки яким розробники, постачальники та користувачі цифрових технологій можуть розвивати технології [7].

Міністерство та Комітет цифрової трансформації України у квітні 2020 р. запустило Інтернет-портал державних послуг Дія та Дія.Бізнес. На порталі вже можна отримати ряд публічних послуг онлайн для малого та середнього бізнесу, зокрема – стати підприємцем; отримати безкоштовні онлайн консультації підприємцям від досвідчених експертів та конкретні рекомендації для вирішення поставлених питань, у тому числі щодо створення, розвитку та масштабуванні бізнесу; змінити вид діяльності чи припинити її; оформити низку ліцензій, дозволів чи отримати витяги з реєстрів. Також найближчим часом на порталі з'являться оптимізовані послуги із соціального захисту та реєстрації юридичних осіб.

Однією з головних цілей Міністерства цифрової трансформації до 2024 р. є оцифрування 100% послуг, які надає держава.

Зараз підприємства створюють системи, які сприятимуть їх цифровому зростанню, що є одним із найважливіших факторів. Світ зараз в Інтернеті, і для бізнесу необхідно існувати в Інтернеті, як і для того, щоб існувати в режимі офлайн. Зараз компанії переглядають свої старі бізнес-стратегії та намагаються включити нові технологічні зміни в ці бізнес-моделі.

Формування нових стратегій надало бізнесу нову та іншу основу для роботи. Завдяки широкомасштабним технологіям їм стало легше масштабувати висоту та переживати конкуренцію. Іншим важливим аспектом цифровізації є те, що корпорації зараз змушені продовжувати інновації. Цифровізація вивела бізнес у зовсім інший ландшафт, і йому потрібні постійні інновації у способах його роботи. Сьогодні певними елементами цифровізації користуються підприємці в поданні фінансової та податкової звітності, у сплаті податків онлайн. Без нововведень система могла б застоюватися та призвести до погіршення графіка. Зараз майже кожна компанія переходить до технології хмарних обчислень для управління великими обсягами даних. Диджиталізація має величезний вплив на роботу та зростання бізнесу сьогодні, у тому числі такого, що здійснюється на сільських територіях.

Мобільні технології та Інтернет змушують бізнес змінюватися щодня, під час ведення ділової діяльності люди працюють за допомогою цифрових технологій. Досягнення інформатики та комунікації змінили вигляд і темп ділової діяльності, завдяки чому організації змінили бізнес-процеси та, як результат, вдосконалили свій бізнес. Такі речі, як хмарні обчислення, підключення, сегментація клієнтів, прості та мобільні рішення дозволили вести бізнес по-різному, і багато малих і великих підприємств продовжують адаптуватися та вести діяльність цифровим способом. Технологія впливає на ділову діяльність як позитивно, так і негативно, що робить важливим для компаній здійснювати діяльність у спосіб, який дає їм перевагу.

Першим та основним наслідком впливу диджиталізації на діяльність підприємств на сільських територіях є зменшення рівня витрат на управління та адміністративні процеси та виробництво. Разом із тим, ефективність і продуктивність праці також зростають.

На *рис. 1* відображено основні сфери діяльності підприємств, зайнятих у сільському господарстві, що найбільше потребують застосування диджиталізаційних процесів.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що диджиталізація є потужним фактором впливу на модернізацію й ефективність побудови системи управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, особливо переваги застосування диджиталізаційних переваг прослідковуються на прикладі підприємств, що працюють на сільських територіях.

Рис. 1. Бізнес-процеси підприємств, що потребують залучення переваг диджиталізаційних процесів

Джерело: складено за [5].

З метою виявлення основних трендів і напрямів застосування інструментів диджиталізації на підприємствах і визначення ролі диджиталізації як фактора впливу на результативність фінансово-господарської діяльності підприємств перейдемо до розгляду рамок міжнародних документів.

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO UN) та Міжнародний союз електронного зв'язку (МСЕ) розробили Керівництво зі стратегії електронного сільського господарства, щоб допомогти країнам у розробці та реалізації стратегій диджиталізації сільського господарства (далі – Керівництво FAO). Такі стратегії допомагають раціоналізувати використання ресурсів (фінансових і людських) та цілісно вирішити можливості та проблеми цифрових технологій для аграрного сектора більш ефективно.

Керівництво FAO щодо ведення сільського господарства застосовує тристоронній підхід:

- ✦ забезпечення сприятливих умов для процвітання електронного сільського господарства;
- ✦ загальне вирішення проблем необхідного національного цифрового середовища;
- ✦ використання потенціалу цифрових технологій в інших секторах.

Застосування цього підходу буде критично важливим для планування успішної стратегії цифрового розвитку сільського господарства [5].

Наведене свідчить про необхідність розгляду та оцінки доцільності розробки національної стратегії диджиталізації сільського господарства.

Розробка національної стратегії електронного сільського господарства є критичним етапом у розробці або пошуків підходу країни до використання інформаційних технологій для подальшого досягнення її сільськогосподарських цілей і пріоритетів. Побудова такої стратегії виявиться кращим виходом для країн, які тільки йдуть починають шлях електро-

ного сільського господарства [7]. Але так само розробка національної стратегії виявиться корисною для країн, які вже вклали значні кошти в електронне сільське господарство та прагнуть збільшити масштаб. Незалежно від вихідної точки зусилля в галузі електронного сільського господарства можна найкраще посилити, пришвидшити чи узгодити за допомогою національного процесу стратегічного планування. Наскрізний підхід буде мати вирішальне значення при розробці будь-якої національної стратегії електронного сільського господарства, забезпечуючи її відповідність іншим урядовим планам, а також те, що окремі не узгоджені проекти та послуги з електронного сільського господарства не призведуть до розпоршення та дублювання.

Розроблення національного підходу до електронного сільського господарства допоможе визначити цільові сфери, де необхідний розвиток потенціалу, водночас визначивши необхідність підвищення обізнаності, ефективного залучення ключових зацікавлених сторін і дій щодо вирішення питань доступу до інформаційних технологій, особливо в сільській місцевості.

У ході реалізації національної програми дій можна буде вжити конкретні політичні заходи та впровадити сприятливе регуляторне середовище, щоб зацікавлені сторони могли скористатися потенціалом електронного сільського господарства за доступною ціною. Це також допоможе країнам прийняти рішення щодо пілотних проектів, надаючи перевагу тим з них, що мають вищий пріоритет у рамках стратегії. Подібне вирівнювання посилить потенціал «пілотів», які мають бути включеними. Послуги електронного сільського господарства можна класифікувати на основі типу підключення до мережі. Перехід від простих push-інтерактивних, транзакційних і підключених послуг, складність пристроїв і мереж зростає. Однак запуск рішень не обов'язково

має бути послідовним, він може бути зумовлений рівнем існуючої або запланованої інфраструктури та пріоритетом, що надається рішенню в стратегії електронного сільського господарства [9].

Рамковий підхід із запровадження стратегії диджиталізації діяльності підприємств на сільських територіях включає три основні етапи, наведені на *рис. 2*.

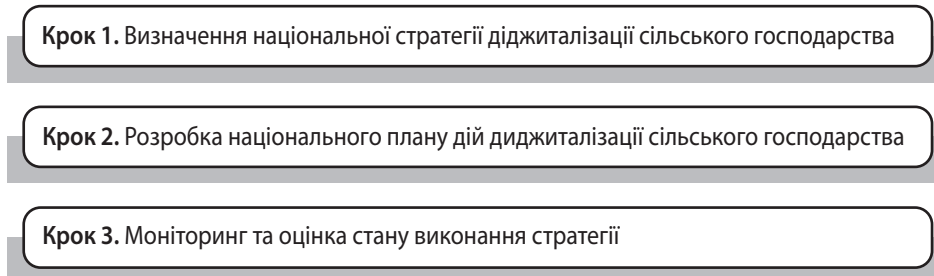

Рис. 2. Етапність впровадження диджиталізаційних процесів у діяльність підприємств на сільськогосподарських територіях на загальнодержавному рівні

Джерело: складено на основі [5].

Розробка національного бачення диджиталізації сільського господарства є першим кроком до розробки стратегії електронного сільського господарства для будь-якої країни. Цей етап допомагає визначити, для чого необхідний національний підхід до електронного сільського господарства, ціль досягнення національного плану електронного сільського господарства та як його можна здійснити.

Він включатиме три підходи:

- ✦ забезпечення сприятливого середовища для процвітання електронного сільського господарства;
- ✦ розгляд необхідного національного середовища інформаційних технологій в цілому;
- ✦ використання потенціалу впровадження інформаційних технологій в інших секторах, що мають вирішальне значення для сільського господарства.

Перший компонент є вирішальним для розширення та підтримання впровадження інформаційних технологій у сільському господарстві з головним наміром досягнення національних цілей у галузі сільського господарства. Другий вимагає вивчення національного ринку інформаційних технологій і загального проникнення обчислювальної та мережевої інфраструктури. Третій спрямований на впровадження інформаційних технологій у сферу управління фінансово-економічною діяльністю підприємства.

У даний час кількість цифрових технологій і галузевих стандартів у сільському господарстві досягла критичної маси. Майже всі виробники обладнання пропонують власні програми та рішення, що оптимізують використання їх машин та обладнання. Є кілька рішень, пов'язаних з точним землеробством. Пропонуються різноманітні варіанти використан-

ня геоданих для прогнозування врожаю, оптимізації сільськогосподарських операцій, управління логістикою тощо. Поява нового покоління сільськогосподарських технологій має додатковий вплив на користувача. Лідером у цифровізації сільського господарства стануть такі компанії, які можуть запропонувати загальні стандарти та рішення, які поєднують існуючі

проекти в галузі цифрових сільськогосподарських технологій та усувають проблему вибору та пов'язані з цим ризики. Водночас власниками даних стають глобальні великі цифрові компанії, і продукт часто є не спеціально послугою, що надається такими платформами, а самими даними, що спричинює зникнення грошових потоків із цих відносин. Компанія активно розвиває не тільки збір максимального обсягу даних, але і їх подальшу координацію та аналіз. Мінімізація збитків, які наразі зазнають учасники ринку, є лише одним із компонентів запровадження інформаційних технологій. Потенційний довгостроковий ефект є ширшим. Це пов'язано з:

- ✦ оптимізацією витрат (за рахунок економії витратних матеріалів і ресурсів), що впливає на націнку і, як наслідок, на конкурентоспроможність підприємств;
- ✦ появою нових можливостей збільшення доходу.

Трансформація сільського господарства в Україні повинна включати диджиталізацію таких найбільш перспективних сфер:

- ✦ створення набору технологій і методології цифрового сільського господарства з метою ефективного використання наявних ресурсів для впровадження економічно обґрунтованих, оптимальних технологій, що підвищують прибутковість сільськогосподарського виробництва, гарантують можливість виробництва та переробки сільськогосподарської продукції;
- ✦ впровадження платформи управління для виробників для сприяння створенню сучасних схем організації виробництва, що дозволяє ефективно використовувати ресурси виробника;

- ✦ впровадження платформ для об'єктивного моніторингу та управління транспортно-логістичною інфраструктурою в сільськогосподарському виробництві;
- ✦ створення інноваційних підрозділів як платформи для відпрацювання нових технологій та навчання;
- ✦ застосування інформаційних технологій для оцінки земельних ділянок, цифрового аналізу структури, складу та стану ґрунту, моніторингу посівів для збільшення врожайності та прогнозного аналізу врожаю, запобігання розповсюдженню шкідників, хвороб тощо;
- ✦ розробка обладнання та технологій на основі електронних баз даних оцифрованих карт ґрунтів з урахуванням особливостей кожного розділу поля;
- ✦ створення математичних моделей для оптимізації управління фінансово-економічною діяльністю підприємств;
- ✦ апробація, аналіз і впровадження цифрових технологій для збереження управління на всіх етапах виробництва (наприклад, для сільськогосподарських підприємств: прями та смугові посадки, диференційне підживлення, контрольований транспорт обладнання);
- ✦ інтеграція управлінських рішень на основі аналітичних цифрових інструментів, контролю та моніторингу використання фінансових ресурсів підприємства шляхом аналізу великих даних;
- ✦ інтеграція інформаційних систем контролюючих органів у державно-приватну цифрову платформу з метою безпосередньої інтеграції систем контролю та нагляду в системи управління бізнесом для суб'єктів господарювання;
- ✦ диджиталізація тваринництва та використання інформаційних технологій на всіх етапах виробництва товарів, надання послуг;
- ✦ розробка цифрових онлайн-технологій, зокрема оформлення кредиту, отримання довідок з певних реєстрів;
- ✦ допомога в розробці та впровадженні нових освітніх програм і стандартів підготовки інноваційних технологій цифрового підприємства;
- ✦ створення та впровадження електронних баз даних і процедур для створення інформаційних систем щодо управління фінансово-економічною діяльністю підприємств (наприклад, удосконалення процедури подання електронних декларацій, фінансової та статистичної звітності, даних до Пенсійного фонду України);

Усі ці узагальнені вище напрямки доцільно об'єднати в єдину інформаційну мережу цифрової економіки країни, якою слід керувати на державному рівні.

ВИСНОВКИ

У ході досягнення поставленої мети було отримано такі результати.

1. На сьогодні процес диджиталізації підприємства в Україні продовжує стрімко розвиватися, даний процес довів свою результативність під час введення карантинних заходів, коли більшість підприємств України, у тому числі сільське господарство, вимушені були перейти в онлайн-режим функціонування та користуватися електронними послугами, зокрема подання фінансової та податкової звітностей, одержання різного роду витягів з державних реєстрів.
2. Перетворення українського аграрного підприємницького сектора економіки на конкурентоспроможну високотехнологічну галузь із високою продуктивністю праці та низьким рівнем непродуктивних витрат потребує технологічного прориву, невід'ємною частиною якого є впровадження цифрових технологій у сільськогосподарському виробництві та управлінні фінансово-економічною діяльністю підприємств на сільськогосподарських територіях.
2. Розвинені країни, після завершення індустріалізації, успішно модернізують свою економіку, прискореними темпами розробляють інноваційні технології, де домінують штучний інтелект, автоматизація та цифрові платформи. За прогнозами експертів Світового Банку, 25% світової економіки перейде на впровадження технологій диджиталізації до 2022 р., що дасть можливість державі, бізнесу та суспільству ефективно функціонувати.
3. З огляду на процеси, що відбуваються в розвинених зарубіжних країнах щодо техніки сільськогосподарського виробництва, для забезпечення конкурентоспроможності на світових ринках аграрному сектору України потрібно швидко підвищити рівень диджиталізації, використовуючи новітні досягнення інформаційних технологій.
4. Оновлення інтернет-порталу Дія.Бізнес і розробка програми «Диджиталізація сільського господарства та сприяння поширенню диджиталізації на підприємствах» сприятиме підвищенню рівня технологічного розвитку виробництва й управління діяльністю та фінансово-економічним станом підприємств на сільських територіях, а також підвищенню конкурентоспроможності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ayres R. U., Williams E. The digital economy: Where do we stand? *Technological Forecasting and Social Change*. 2004. Vol. 71. Is. 4. P. 315–339.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2003.11.001>

2. Curran D. Risk, innovation, and democracy in the digital economy. *European Journal of Social Theory*. 2018. Vol. 21. Is. 2. P. 207–226.
DOI: <https://doi.org/10.1177/1368431017710907>
3. Цифровизация сельского хозяйства. URL: http://polit.ru/article/2018/02/21/sk_digital_farming/
4. Information and communication technologies for sustainable agriculture. Indicators from Asia and the Pacific / FAO (2018). URL: <http://www.fao.org/docrep/019/i3557e/i3557e.pdf>
5. E-agriculture strategy guide. A summary / FAO UN (2017). URL: <http://www.fao.org/3/a-i6909e.pdf>
6. Sieber S., Seager P. H. The Digital Economy: It's Not the Technology, It's the Business Model! *Managing Media Businesses*. 2017. P. 135–157.
7. Success stories on information and communication technologies for agriculture and rural development / FAO UN (2015). URL: <http://www.fao.org/3/a-i4622e.pdf>
8. Valenduc G., Vendramin P. Work in the digital economy: sorting the old from the new. Working papers European Trade-Union Institute (ETUI). 2016. 225 p. URL: http://www.ftu-namur.org/fichiers/Work_in_the_digital_economy-ETUI2016-3-EN.pdf
9. ICT in Agriculture (Updated Edition): Connecting smallholder farmers to knowledge, networks and institutions / World Bank (2019). URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/27526>
10. Стояненко І. В., Лубенець А. О. Вплив диджиталізації на діяльність економічну безпеку підприємств торгівлі. *Молодий вчений*. 2019. № 1.
DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-118>
11. Шкарлет С. М., Садчикова І. В. Трансформація системи фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах цифрової економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3. С. 264–276.
DOI: 10.25140/2411-5215-2019-3(19)-264-276
12. Данчева О. М. Вплив процесу диджиталізації на систему управління підприємством // Інформаційне суспільство в умовах глобалізації : зб. наук. пр. Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (м. Кам'янець-Подільський, 12 травня 2020 р.). Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2020. С. 189–192. URL: <http://188.190.33.55:7980/jspui/bitstream/123456789/7869/1/3K-%2020-189-192.pdf>
13. Конопліна О. О., Фещенко Д. А. Фінансово-економічна безпека в умовах диджиталізації / матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах диджиталізації» (м. Харків, 12–13 листопада 2020 р.). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. С. 116–119. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/356030201.pdf#page=116>
14. Савлук Д., Красножон С. Вплив диджиталізації на розвиток сучасного бізнесу в Україні // Сучасні технології комерційної діяльності і логістики : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21–22 травня 2020 р.). Київ : КНЕУ, 2020. С. 27–29. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/33580>
15. Савицька О., Салабай В. Диджиталізація управління бізнесом підприємства в контексті розвитку індустрії 4.0 в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 10.
DOI: 10.32702/2307-2105-2020.10.65

Науковий керівник – Дема Д. І., кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та кредиту Поліського національного університету (м. Житомир)

REFERENCES

- Ayres, R. U., and Williams, E. "The digital economy: Where do we stand?" *Technological Forecasting and Social Change*, vol. 71, no. 4 (2004): 315–339.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2003.11.001>
- Curran, D. "Risk, innovation, and democracy in the digital economy". *European Journal of Social Theory*, vol. 21, no. 2 (2018): 207–226.
DOI: <https://doi.org/10.1177/1368431017710907>
- Dancheva, O. M. "Vplyv protsesu dydzhytalizatsii na systemu upravlinnia pidpriemstvom" [The Impact of the Digitalization Process on the Enterprise Management System]. *Informatsiine suspilstvo v umovakh hlobalizatsii*. 2020. <http://188.190.33.55:7980/jspui/bitstream/123456789/7869/1/3K-%2020-189-192.pdf>
- "E-agriculture strategy guide. A summary". FAO UN (2017). <http://www.fao.org/3/a-i6909e.pdf>
- "ICT in Agriculture (Updated Edition): Connecting smallholder farmers to knowledge, networks and institutions". World Bank (2019). <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/27526>
- "Information and communication technologies for sustainable agriculture. Indicators from Asia and the Pacific". FAO (2018). <http://www.fao.org/docrep/019/i3557e/i3557e.pdf>
- Konoplina, O. O., and Feshchenko, D. A. "Finansovo-ekonomichna bezpeka v umovakh dydzhytalizatsii" [Financial and Economic Security in the Conditions of Digitalization]. *Innovatsii v oblikovo-analitychnomu zabezpechenni ta upravlinni finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu v umovakh dydzhytalizatsii*. 2020. <https://core.ac.uk/download/pdf/356030201.pdf#page=116>
- "Success stories on information and communication technologies for agriculture and rural development". FAO UN (2015). <http://www.fao.org/3/a-i4622e.pdf>
- Savluk, D., and Krasnozhon, S. "Vplyv dydzhytalizatsii na rozvytok suchasnoho biznesu v Ukraini" [The Influence of Digitalization on the Development of Modern Business in Ukraine]. *Suchasni tekhnologii komertsii noi diialnosti i lohistyky*. 2020. <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/33580>
- Savytska, O., and Salabai, V. "Dydzhytalizatsiia upravlinnia biznesom pidpriemstva v konteksti rozvytku industrii 4.0 v Ukraini" [Specific Features of the Digitalization of the Company's Business in the Conditions of Development of Industry 4.0]. *Efektivna ekonomika*, no. 10 (2020).
DOI: 10.32702/2307-2105-2020.10.65
- Shkarlet, S. M., and Sadchykova, I. V. "Transformatsiia systemy finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva v umovakh tsyvrovoi ekonomiky" [Transformation of Enterprise Financial and Economic Security System in Digital Economics]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 3 (2019): 264–276.
DOI: 10.25140/2411-5215-2019-3(19)-264-276
- Sieber, S., and Seager, P. H. "The Digital Economy: It's Not the Technology, It's the Business Model!". *Managing Media Businesses* (2017): 135–157.
- Stoianenko, I. V., and Lubenets, A. O. "Vplyv dydzhytalizatsii na diialnist ekonomichnu bezpeku pidpriemstv torhivli" [The Effect of Digitalization on the Activity and Economic Security of Trade Enterprises]. *Molodyi vchenyi*, no. 1 (2019).
DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-118>
- "Tsifrovizatsiya selskogo khozyaystva" [Digitization of Agriculture]. http://polit.ru/article/2018/02/21/sk_digital_farming/
- Valenduc, G., and Vendramin, P. "Work in the digital economy: sorting the old from the new". *Working papers European Trade-Union Institute (ETUI)*. 2016. http://www.ftu-namur.org/fichiers/Work_in_the_digital_economy-ETUI2016-3-EN.pdf